

Svendborg
Kommune

Naturstyrelsen
Att.: Vibeke Lindberg Birkelund
Sollerup
5600 Faaborg
Sendt til:
vibbi@nst.dk og Annita Svendsen ansve@nst.dk

Miljø og Teknik
Natur og Miljø
Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

09. februar 2021

Sagsid: 20/18882
Afdeling: Natur og Miljø

Dispensation fra Naturbeskyttelseslovens §3 til naturprojekt i Søgård Mose, Langeland

Sagen er behandlet i et forpligtende samarbejde mellem Langeland Kommune og Svendborg Kommune efter Lov om forpligtende kommunale samarbejder.

Naturstyrelsen Fyn har ansøgt Langeland og Svendborg Kommune om de nødvendige myndighedsgodkendelser til gennemførelse af projekt ved Søgård Mose på Sydlangeland. Se afsnit nedenfor med "resume af projektbeskrivelse fra Naturstyrelsen". Projektet er nærmere beskrevet i vedlagte bilag fra Naturstyrelsen.

Som del af LIFE RigKilde-projektet ønsker Naturstyrelsen at udvide arealet med habitatnaturtyperne rigkær og hvas avneknippe i tilknytning til Søgård Mose.

Projektet vil endvidere bidrage til at forbedre levesteder for udpegningsarten rørdrum samt Bilag IV-arten spidssnudet frø.

Se nærmere information om LIFE RigKilde projektet her: <https://www.rigkildelife.dk/>

Svendborg Kommune har behandlet sagen, jf. Naturbeskyttelseslovens §3 om beskyttede naturtyper.

Svendborg Kommune opfordrer alle til at skrive sikkert via Digital post. Derfor bør du aldrig sende fortrolige personhenførbare oplysninger (CPRnr. helbreds- og økonomiske oplysninger) i en almindelig mail. Læs mere: <https://www.svendborg.dk/om-kommunen/digital-post-og-selvbetjening>

Åbningstider:

Mandag-onsdag	Kl. 09.00-15.00
Torsdag	Kl. 10.00-16.30
Fredag	Kl. 09.00-14.00

Afgørelse - dispensation fra § 3

Svendborg Kommune giver hermed, efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, dispensation fra samme lovs § 3, til at:

- Realisere det ansøgte projekt (benævnt "Projektforslag 2", jf. Naturstyrelsens detailprojektbeskrivelse).
  - Det ansøgte indebærer bl.a. hævning af vandstand og gravearbejder for at skabe bedre muligheder for naturtyperne "hvas avneknippe-mose" og "rigkær" samt skrab/gravnin-ger for at skabe bedre ynglemuligheder for padder.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

- Arbejderne må ikke foregå på tidspunkter hvor Bilag IV-arter, herunder padder skades. Svendborg Kommune forudsætter, at Naturstyrelsen sikrer de rette foranstaltninger for at sikre, at Bilag IV-arter ikke skades som følge af projektets gravearbejder mm. Herunder skal sikres at gravearbejderne ikke skader padder i yngleperioden.
- Arbejder i forbindelse med projektet må ikke skade fugle på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områder. Svendborg Kommune forudsætter at Naturstyrelsen sikrer at projektets arbejder foregår uden for fuglenes yngletid og i øvrigt, at styrelsen sikrer de rette foranstaltninger, så fugle på udpegningsgrundlaget ikke skades.
- Opgravet materiale må ikke spredes på arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, således at tilstanden ændres. Dog må der indbygges/benyttes opgravet materiale til etablering af overløbskant, til terrænregulering med membran samt til hævning af mindre strækninger mellem dige og vandløbsbrink til brug for vandløbsvedligeholdelse.
- Før der bortskaffes jordlignende materialer og slam skal der tages kontakt til Langeland Kommune, der er myndighed vedr. jordflytning.
- Øhavs Museet skal kontaktes, hvis der under gravearbejdet fremkommer oldsager, knogler, større mængder træ, stenkoncentrationer eller andet, der kan have historisk eller arkæologisk interesse.
- Bortskaffelse af eventuelt opgravet affald skal ske i henhold til Langeland Kommunens affaldsplan, og kommunen skal kontaktes straks, hvis der opstår mistanke om jordforurening.

Lovgivning og forvaltningspraksis

Projektet omfatter arealer med mose, eng og sø, jf. Naturbeskyttelseslovens § 3.

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, må der ikke foretages ændring af tilstanden af beskyttede naturtyper. Kommunen kan dog, i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen, jf. § 65, stk. 3. Et særligt tilfælde kan være et naturforbedrende tiltag.

Projektets indvirkning på beskyttede naturtyper (§3 natur og habitat-naturtyper)

I Miljøstyrelsens afgørelse om ikke-miljøvurderingspligt beskrives hvilke påvirkninger og tilstandsændringer projektet vil betyde i § 3-natur.

Udklip fra Miljøstyrelsens afgørelse:

*Beskyttet natur – Natura 2000-områder og § 3
Der er identificeret 5 lokaliteter, som vil blive berørt.*

Søgård sø (sydlig sø) og nordlig sø

I Søgård Sø, som er karakteriseret som naturtype 3150: Næringsrig sø, hæves vandstanden med ca. 37 cm. Søen er i dag i ringe økologisk tilstand. Derudover afgraves tørveholdigt og næringsholdigt sediment. Ved hæving af vandstanden udvides arealet med våde § 3-beskyttede enge vest og syd for Søgård Mose. I den nordlige sø, der også er karakteriseret som naturtype 3150: Næringsrig sø, hæves vandstanden med ca. 27 cm, hvilket er vurderet af ansøger at give en mere permanent vandstand i søen. Søen uddybes ved afgravning af tørveholdigt og næringsholdigt sediment i søbunden.

Ansøger har oplyst, at uddybningen af søerne vil foregå uden for yngletiden for padder og fugle. Ansøger har vurderet, at vandstandshævingen og afgravning af bundsediment ikke vil påvirke naturtilstanden i søerne negativt, herunder som levested for vandsalamander. Dermed vurderes uddybningen ikke at være en væsentlig påvirkning af naturtypen næringsrig sø i forhold til Natura 2000-lovgivningen.

Eng

Ved hæving af vandstanden i Søgård Sø (den sydlige sø) vil engarealer tæt på søen blive mere våde, hvilket vurderes at fremme forholdene for fugtigbundsplanter. Engarealerne er af ansøger blevet vurderet til i dag at have ringe naturtilstand med lavt artsindeks. Det våde engareal (sump og våd eng) vil i vintermidde blive udvidet ca. 9 % og ca. 6% i sommermidde. I kombination med afgræsning sikres lysåbne forhold, således der bliver gode vækstforhold for urter tilknyttet eng.

Der vil ske afgravning af muld i to områder inden for lokaliteten for at fremme forholdene for udvikling af rigkær.

Ved hæving af vandstanden i den nordlige sø vil engarealerne tæt på søen blive mere våde, hvilket ansøger vurderer vil fremme forholdene for fugtigbundsplanter. Arealerne er af ansøger vurderet til i dag at være på grænsen til moderat naturtilstand med lavt artsindeks. I kombination med den fortsatte afgræsning vil lysåbne forhold blive sikret, så der bliver gode vækstforhold for lyskrævende urter tilknyttet eng.

Et område af engen nord for søen overrisles med drænvand, hvilket kan fremme væksten af næringskrævende planter. Når overrislingen kombineres med afgræsning, vurderer ansøger, at tilførslen af drænvand ikke at føre til en ændring af arealets naturtilstand.

Mose

Ved hævning af vandstanden i Søgård Sø vil mosearealet tæt på søen blive vådere, hvilket vurderes at fremme forholdene for fugtigbundsplanter. Mosearealet er af ansøger blevet vurderet til i dag at have ringe naturtilstand med lavt artsindeks. I kombination med en allerede udført rydning samt ved afgræsning sikres lysåbne forhold, således der bliver gode vækstforhold for urter tilknyttet mose. På arealer i mosen, hvor der vil komme permanent vanddække, er det ansøgers vurdering, at dette vil fremme forholdene for udvikling af hvas avneknippe.

Rigkær

Af projektet fremgår det at afgravninger af muldjorden skaber maksimalt 8.500 m² overflader med våd mineraljord. Med udsivning/overrisling af kalkholdigt vand fra morænebakkerne vil dette give mulighed for etablering og udvikling af rigkær.

Hvas Avneknippe

Det er oplyst, at hvas avneknippe ikke er indvandret i Søgård Sø med den nuværende vandstand, også selvom arealet er blevet afgræsset i mere end 25 år. Da der under nuværende forhold kun er permanent vanddække i den centrale del af søen, kan hvas avneknippe have svært ved at kunne etableres her. Projektet med hævet vandstand og permanentvandspejl, forventes at forbedre mulighederne for, at hvasavneknippe kan etablere sig i den udgravede og permanent vanddækkede del af søen.

Etableringen af hvas avneknippe vil ske ved udplantning, da planterne primært vokser ved hjælp af vegetativ formering.

sMulighederne for etablering af hvas avneknippe afhænger af næringsindholdet i sedimentet, da arten trives bedst på kalkrig næringsfattig bund. Ved afgravning af næringsrigt sediment i søen vil en del af næringspuljen i søen blive fjernet, hvilket forventes at fremme vækstforholdene for hvas avneknippe. Fra erfaringer med hvas avneknippe i Sverige beskrives planterne som følsomme over for afgræsning. Af projektbeskrivelsen fremgår, at ved at hegne et område af den kommende udbredelse af Søgård sø op mod mosearealet, vil dele af området med permanent vandspejl ikke blive afgræsset, hvilket af ansøger vurderes at fremme forholdene for, at hvas avneknippe vil kunne etableres i området.

Begrundelse for afgørelsen

På baggrund af Naturstyrelsens beskrivelse af projektet med tilhørende bilag og Miljøstyrelsens afgørelse om ikke-miljøvurderingspligt af projektet vurderer Svendborg Kommune, at Naturstyrelsens projekt vil være naturforbedrende, hvorfor dispensationen til at foretage tilstandsændringerne af § 3-natur kan begrundes.

Følgende dokumenter fra Naturstyrelsen ligger til grund for kommunens vurdering:

- Miljøstyrelsens afgørelse af 20. maj 2020
- Konsekvensvurdering
- Detailprojekt til myndighedsbehandling
- Bilag til Detailprojekt
- Konsekvenskort 14.5-14.8

Svendborg Kommune hæfter sig ved at projektet indebærer udvidelse og forbedring af tilstanden af §3 natur, herunder habitatnaturtyper. Projektet vil forbedre forholdene for Bilag IV-arter, bl.a. spidssnudet frø, der har et vigtigt kerneområde på Sydlangeland. Projektet forventes tillige, jf. konsekvensvurderingen, at forbedre forholdene for Rørdrum.

Svendborg Kommune tilslutter sig i øvrigt Naturstyrelsens vurderinger vedr. indvirkning på naturen herunder §3-naturtyper, Bilag IV-arter og Natura 2000 områder.

Vurdering af Bilag IV-arter og Natura 2000

Svendborg Kommune har sat vilkår af hensyn til Bilag IV-arter og fugle på udpegningsgrundlaget. Svendborg Kommune tilslutter sig i øvrigt Miljøstyrelsens vurderinger om, at projektet ikke skader Bilag IV-arter og Natura 2000-områder. Miljøstyrelsens vurderinger fremgår af styrelsens afgørelse om ikke-miljøvurderingspligt og af konsekvensvurdering af projektet. Begge dokumenter er vedlagt.

Udklip fra Miljøstyrelsens afgørelse om ikke-miljøvurderingspligt:

Samlet vurderes det, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil påvirke Natura 2000-området og dets udpegningsgrundlag væsentligt, hvorved der ikke skal foretages en konsekvensvurdering af projektets virkninger på nævnte Natura 2000-område jf. habitatbekendtgørelsen³. Søndre Kanal syd for Fakkerende er § 3-beskyttet, og der vil skulle søges om dispensation til opfyldning syd for Fakkerenden. Der ændres ikke på andre §3 vandløb i projektområdet. Svendborg Kommune har behandlet sagen vedr. §3-vandløb og Langeland Kommune behandler sagen efter vandløbslove i øvrigt.

Endvidere vurderes projektet ikke at medføre negative tilstandsændringer i naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Resumé af projektbeskrivelse fra Naturstyrelsen:

Naturstyrelsen ønsker at realisere Projektforslag 2 (jf. vedhæftede detailprojektbeskrivelse fra Naturstyrelsen), hvor vandstanden i den sydlige sø hæves op til en vintervandstand i kote -2,40 og i den nordlige sø til kote -2,60.

Dette kan gennemføres ved at etablere terrænhævninger langs kanalerne, og ved den sydlige sø skal der etableres en lodret membran for at mindske udsivning til kanalen.

Udover vandspejls-hævningen foretages der afgravning af 25 cm sediment i bunden af søen. Dette skal bl.a. bidrage til at øge vanddybden.

Arealet af afgræssede våde enge med en drændybde under 0,5 m vil være relativt uændret med projektet – arealet øges med ca. 0,9 ha.

De våde enge flyttes højere op og dermed nærmere morænebakkerne, hvor der vil være bedre mulighed for, at det kalkholdige grundvand fra morænebakkerne kan sive ud i engen.

For herudover at fremme udvikling af rigkær arbejdes der med afgravning af muldjorden på 4 arealer på i alt 8.750 m² nær foden af bakkerne, hvor der er fundet kalkholdigt grundvand samt mod syd yderligere afskrab af ca. 0,3 m muld i et areal på ca. 0,3 ha. Se kortbilag 13.2.

Afvanding fra matr.nr. 1ø og 1v sikres ved at lade drænvandet løbe via grøfter til fri udledning på terræn. På det øvrige projektareal lukkes eksisterende drænrør og grøfter, og der etableres paddeskrab i lavninger mod øst for at sikre bedre forhold for bl.a. bilag 4 arten spidssnudet frø.

Miljøstyrelsen har den 20. maj 2020 truffet afgørelse om, at projektet ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Følgende bilag fra Naturstyrelsen er vedlagt kommunens afgørelse:

- Miljøstyrelsens afgørelse af 20. maj 2020
- Konsekvensvurdering
- Detailprojekt til myndighedsbehandling
- Bilag til Detailprojekt
- Konsekvenskort 14.5-14.8

Klagevejledning

I kan klage over afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 78.

Klagefristen udløber 4 uger efter afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Du skal klage digitalt via Klageportalen, som du har adgang til via www.borger.dk eller www.virk.dk, eller via Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk

Du logger på Klageportalen med din NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Du kan finde vejledning i brugen af Klageportalen på www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke er indsendt via Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Svendborg Kommune, som videresender anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det er Miljø- og Fødevareklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Andre kan også klage over afgørelsen. Det betyder, at følgende kan klage:

- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Når du klager som privatperson, skal du betale et gebyr på 900 kr. Dette gælder også for en anmodning om genoptagelse. Virksomheder og organisationer skal betale det dobbelte beløb på i alt 1.800 kr.

Hvis du får helt eller delvist medhold, får du gebyret betalt tilbage.

Se vejledningen om gebyrordningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk

Du må ikke udnytte tilladelsen, før klagefristen er udløbet. Vi giver besked så hurtigt som muligt, hvis der bliver klaget. Kommer der klager, må tilladelsen kun udnyttes, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer dette.

Søgsmål

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

KOPI er sendt til:

- Langeland Kommune post@langelandkommune.dk
- Miljøstyrelsen mst@mst.dk
- Dansk Botanisk Forening toni.reese.naesborg@gmail.com
- Danmarks Naturfredningsforening dn@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening Langeland langeland@dof.dk
- Kulturstyrelsen fortidsminder@slks.dk
- Friluftsrådet Sydfyn@friluftsraadet.dk
- Langelands museum og arkæologi Sydfyn langelands.museum@langelandkommune.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund fyn@sportsfiskerforbundet.dk

Venlig hilsen

Nicolai Wøldike Schmith
Biolog

Dir. tf. +4562233419